

necessity of the complex approach to the evaluation of the enterprises' financial security in balanced system of indices.

Keywords: enterprises' financial security, methods of evaluation financial security, balanced system of indices.

УДК 658.5

Аспір. М.Д. Пецкович¹ – НУ "Львівська політехніка"

ФАКТОРИ ВИБОРУ ТИПУ ТА ПАРАМЕТРІВ СИСТЕМ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Досліджено вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на підприємство. Виокремлено та розглянуто фактори впливу на формування та вибір систем поточного контролювання. Охарактеризовано вплив кожного з факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на формування систем поточного контролювання.

Ключові слова: контроль, система поточного контролювання, фактори внутрішнього середовища, фактори зовнішнього середовища.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями. Системи поточного контролювання діяльності підприємства створюються для того, щоб спростити роботу менеджерів-контролерів, а також для того, щоб зробити процес контролювання ефективнішим. На вибір необхідної системи поточного контролювання здійснюють вплив фактори зовнішнього та внутрішнього середовища. Враховуючи їхній вплив, менеджер обирає систему, яка є найоптимальнішою для операції чи процесу та відповідно до очікуваного результату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Фактори впливу на організацію поділяють на фактори внутрішнього та зовнішнього середовища. М. Мескон, М. Альберт та Ф. Хедоурі виділяли 5 факторів внутрішнього середовища: цілі, структура, завдання, технологія та люди, і 4 фактори зовнішнього середовища прямої дії, це: постачальники, закони та державні органи, споживачі і конкуренти [2, с. 89-136]. Крім цього виділяють ще фактори зовнішнього середовища непрямої дії, такі як: стан економіки, політичні та соціально-культурні фактори, міжнародне оточення, науково-технічний прогрес, рівень техніки та технології, особливості міжнародних економічних відносин тощо [1, с. 34-35].

Чимало авторів описують вплив усіх наведених вище факторів на підприємство, не акцентуючи при цьому увагу на їхній вплив на здійснення контролювання діяльності підприємства. Під час здійснення поточного контролювання багато уваги приділяється саме факторам впливу на підприємство, тому варто розглянути їх вплив на формування та вибір систем поточного контролювання.

Мета дослідження. Відповідно до проведеного аналізу попередніх досліджень і публікацій, метою дослідження є визначення та характеристика факторів, що впливають на формування систем поточного контролювання.

¹ Наук. керівник: доц. О.Г. Мельник, канд. екон. наук – НУ "Львівська політехніка"

Основний матеріал дослідження. Фактори, що впливають на формування систем поточного контролювання діяльності підприємства також можна поділити на дві групи: фактори внутрішнього середовища та фактори зовнішнього середовища. Фактори внутрішнього середовища є елементами підприємства і керівництво може впливати на них. Що ж до факторів зовнішнього середовища, то підприємству доводиться лише пристосовуватись до їх впливу. А також здійснювати поточне контролювання діяльності для того, щоб оперативно усунути негативні наслідки впливу цих факторів.

Фактори внутрішнього середовища – це: цілі, структура, завдання, технологія, працівники та ресурси [1, с. 29-30]. Цілі – це те, для чого підприємство створене, для чого воно функціонує. Розглядаючи цілі як фактор впливу, зазначимо, що в даному випадку метою є проведення контролювання, а саме поточного. Виходячи з цього, менеджер самостійно обирає необхідну систему поточного контролювання відповідно до виду контролю чи інших ознак. Цілі системи поточного контролювання повинні доповнювати цілі підприємства загалом.

Наступний фактор впливу – структура. Структура підприємства повинна бути побудована так, щоб під час здійснення контролювання взаємодіяли усі рівні управління і функціональні області. Виходячи зі структури підприємства, менеджер зможе обрати, наприклад, яку систему централізованого чи децентралізованого контролювання використовувати.

Якщо цілі – це те, для чого функціонує підприємство, кінцевий стан, то завдання – це конкретні види робіт, операції, які необхідно виконати у встановлений термін. Система поточного контролювання обирається відповідно до поставленого завдання та очікуваного остаточного результату, і забезпечує перевірку проведення робіт для виявлення можливих відхилень.

Технологія – це спосіб перетворення ресурсів у кінцевий продукт. Завданням системи поточного контролювання є забезпечення дотримання технології на кожному етапі здійснення операцій. Використання відповідних засобів та методів, під час проведення робіт, а також відповідність продукції, що виробляється підприємством, встановленим стандартам, нормам та нормативам, критеріям.

Працівники є найважливішим фактором впливу внутрішнього підприємства. Адже, без працівників діяльність підприємства неможлива, навіть якщо всі процеси автоматизовано, потрібні люди, які будуть наглядати за перебігом процесу та контролювати машини. Чим вища кваліфікація працівників підприємства, чим обдарованіші та здібніші працівники, чим відповідальніше їх ставлення до роботи, тим результативнішою буде діяльність підприємства. Залежно від клімату в колективі та взаємин між працівниками керівники обирають систему контролювання.

Основними ресурсами підприємства є: трудові, матеріальні, фінансові та інформаційні ресурси тощо. Від якості ресурсів залежить кінцевий результат діяльності підприємства. Систему контролювання обирають відповідно до того, які ресурси використовують в ході операцій. Якість ресурсів також контролюють на кожному етапі їх використання.

Фактори зовнішнього середовища це: споживачі, постачальники, конкуренти, законодавчо-нормативна база, стан економіки, рівень техніки та технології та науково-технічний прогрес. Споживачі – найважливіший фактор зовнішнього середовища. Плануючи свою діяльність, підприємство орієнтується на потреби та бажання споживачів. Тому і контролювання діяльності підприємства також варто здійснювати, орієнтуючись на споживачів. У такому випадку пріоритетною буде система контролювання продукції.

Постачальники забезпечують підприємство матеріальними ресурсами, наявність яких є однією з умов функціонування підприємства. Завданням системи поточного контролювання є забезпечити використання у процесі виробництва продукції, якісних ресурсів та належної кількості.

Конкуренти є тим фактором, що заохочує підприємство постійно вдосконалювати свою продукцію і, відповідно, процес її виробництва та супутніх послуг. І поточне контролювання відіграє при цьому важливу роль. Потрібно на кожному етапі виробництва продукції контролювати її відповідність всім стандартам, нормам та нормативам, критеріям. Це забезпечить виробництво якісної та конкурентоспроможної продукції.

Законодавчо-нормативна база також впливає на діяльність підприємства. Адже організації повинні дотримуватись чинного законодавства, здійснюючи свою діяльність, особливо стосовно працівників. Крім того, вироблена продукція повинна відповідати державним стандартам. Та й взаємовідносини між підприємством та постачальниками і покупцями також регулюють законодавчі акти.

Керівництво, здійснюючи свою діяльність, повинно враховувати стан економіки, адже він впливає і на ціни матеріальних ресурсів, і на купівельну спроможність споживачів. Коли, наприклад, очікується інфляція, керівництво може прийняти рішення про збільшення запасів ресурсів, і в такому випадку система поточного контролювання повинна забезпечити їх найраціональніше використання на кожному етапі виробництва.

Рівень техніки та технології можна вважати одночасно фактором як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Від технічного забезпечення, автоматизації процесів, відповідності використовуваних технологій сучасним вимогам залежить ефективність діяльності підприємства. Крім того, важливе значення має контролювання стану обладнання, адже робота працівників має бути безпечною та безперебійною.

Науково-технічний прогрес пов'язаний з рівнем техніки та технології, це процес розвитку науки і техніки. Для підвищення ефективності діяльності підприємство повинно здійснювати контролювання процесу створення прогресивних технологій і технічних засобів.

Усі фактори зовнішнього та внутрішнього середовища здійснюють вплив на підприємство та його діяльність, проте цей вплив є різним. Фактори внутрішнього середовища здійснюють прямий вплив на підприємство, а також системи поточного контролювання, і саме вони є тими, головними, факторами, яким підприємству варто приділити більше уваги. Фактори ж зовнішнього середовища впливають на системи поточного контролювання опосередковано, через фактори внутрішнього середовища. Фактори зовнішнього

середовища створюють умови для ефективнішого функціонування факторів внутрішнього середовища.

Висновки. Розглянуті фактори впливу внутрішнього та зовнішнього середовища є основними факторами, на які підприємству варто звертати увагу для підвищення ефективності діяльності. І якщо на фактори внутрішнього середовища підприємство може чинити вплив, адже вони є основними елементами самого підприємства, то фактори зовнішнього середовища не залежать від рішень керівників. Тому контролювання їх змін є важливішим, для того щоб оперативно на них реагувати і пристосовуватись.

Література

1. Кузьмін О.Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : навч. посібн. / Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка" (Інформаційно-Вид. центр "ІНТЕЛЕКТ+" Ін-ту післядипломної освіти), "Інтелект-Захід", 2002. – 228 с. – ISBN 966-7597-28-8.

2. Мескон М.Х. Основы менеджмента / Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. : пер. с англ. – М. : Изд-во "Дело", 1992. – 702 с. – ISBN 0-06-044415-0 (США) – ISBN 5-85900-015-4 (СССР).

Пецкович М.Д. Факторы выбора типа и параметров систем текущего контролирования на предприятии

Исследовано влияние факторов внутренней и внешней среды на предприятие. Выделены и рассмотрены факторы влияния на формирование и выбор систем текущего контролирования. Охарактеризовано влияние каждого из факторов внутренней и внешней среды на формирование систем текущего контролирования.

Ключевые слова: контроль, система текущего контролирования, факторы внутренней среды, факторы внешней среды.

Petkovych M.D. Factors of choosing type and options of system of current controlling at the enterprise

Influences of factors of internal and external environment are researched. Factors of influencing to forming and choosing systems of current controlling are devoted and considered. Influence of each of factors of internal and external environment to forming systems of current controlling is defined.

Keywords: control, system of current controlling, factors of internal environment, factors of external environment.

УДК 332.72 *Аспір. Ю.А. Семеряк – Львівська КА; асист. М.Г. Москва – Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ І ДОСВІД КРАЇН ЄС

Розглянуто проблеми державного регулювання ринку землі в Україні. Проаналізовано головні причини, які зумовлюють посилення державного регулювання ринку землі в Україні. Обґрунтовано необхідність використання в Україні досвіду регулювання ринку землі у країнах Східної Європи.

Ключові слова: держава, державне регулювання, ринок землі.

Перехід України до ринкової економіки передбачає еволюційний процес розвитку і становлення ринку землі та залучення землі в ринковий обіг.